

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsacega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 25. decembra 1905.

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648.

Vsebina: Vabilo na naročbo. Zadruga: Zadruga, ustanovljene leta 1905. Dve važni zadrugi na Spodnje Štajerskem. Revizijsko poročilo. Pregled. Gospodarsko berilo: Nova železnica in naše dolžnosti. Zavarovanje živine v Avstriji. Ostrupljenje živine s travo od krompirja. Deset pravil pri molži. Kako ohranimo mleko dalje časa neskaljeno in zdravo? Ravnanje z vinom takoj po vožnji. Skrbimo za seme za spomladno setev. Mala naznanila. Inserati.

Vabilo na naročbo.

Z novim letom dospe „Narodni Gospodar“ v sedmo leto svojega obstanka.

Nočemo se hvaliti z dosežanimi uspehi, mi gledamo naprej in gremo naprej po poti, ki smo si jo zasnovali in spoznali za pravo.

„Narodni Gospodar“ je glasilo „Zadružne zveze“ — toraj je v zvezinem namenu označen naš program in ta naš program je: najti, rešiti, ojačiti in družiti vse gospodarske sile na slovanskem avstrijskem jugu in tako ustvariti veliko, nepremagljivo gospodarsko moč.

Zvesto se bomo držali tega programa in ga brez vseh ozirov zvrševali, ker smo prepričani, da je to glavni predpogoj za obstanek naroda.

„Narodni Gospodar“ hoče biti zrcalo našega narodnega gospodarstva, posebno pa jugoslovanskega zadružništva, spada toraj v vsako hišo, kjer je kaj smisla za gospodarstvo in posebno za zadružništvo.

Svoje sodelavce prosimo, da nas podpirajo tudi v bodoče; posebno pa še prosimo naše zadruga in zadrugarje, da nas zalagajo s vsakojakimi poročili o svojem zadružnem in splošno gospodarskem delovanju.

List izhajal bo kakor do zdaj, 10. in 25. vsacega meseca in bo obsegala vsaka številka 16 strani.

Cena listu je:

za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K.

Člani »Zadružne zveze« dobivajo list brezplačno.

Člani zadrug, ki so članice »Zadružne zveze« dobivajo list na leto za 3 K; tem priporočamo list še posebno radi tega, ker najdejo v njem podatke o delovanju svojih zadrug.

„Narodni Gospodar“ se naroči pri „Zadružni zvezi“ ali pa pri bližnjem poštnem uradu.

ZADRUGA.

Zadruge, ustanovljene leta 1905.

(Ležeče tiskane zadruge so članice „Zadružne zveze“.)

A. Slovenske zadruge.

Goriško.

1. Kostanjevica: „Obrtno gospodarsko društvo, vknjižena zadruga z omejeno zavezo.“

2. Zavrhek: „Mlekarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

3. Podbrdo ob Bači: „Hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.“

Koroško.

0.

Kranjsko.

4. Mošnje: „Prva Mošenjska mlekarska zadruga, reg. zadruga z omejenim poroštvom.“

5. Vodice: „Hranilnica in posojilnica, reg. zadruga z neomejeno zavezo.“

6. Brezovica: „Mlekarska zadruga, reg. zadruga z omejenim poroštvom.“

7. Dolsko: „Hranilnica in posojilnica, reg. zadruga z neomejeno zavezo.“

8. Zagorje ob Savi: „Ljudska hranilnica in posojilnica, reg. zadruga z neomejeno zavezo.“

9. Št. Vid nad Ljubljano: „Kmetijsko društvo, registrovana zadruga z omejeno zavezo.“

10. Skaručna: „Mlekarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

11. Lukovica: „Hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.“

12. Šmarca: „Mlekarska zadruga z omejenim poroštvom.“

13. Rova: „I. kranjska sadjarska in moštarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

14. Idrija: „Prva idrijska čipkarska zadruga, vpisana zadruga z omejeno zavezo.“

15. Mengeš: „Mlekarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

16. Tržič: „Tržiška posojilnica, registrovana zadruga z omejeno zavezo.“

17. Dobrova: „Mlekarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

18. Srednjavas v Tuhinjski dolini: „Mlekarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

19. Gorje: „Mlekarska zadruga za blejski kot, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

20. Svetje: „Mlekarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

21. Šmartno pri Kranju: „Hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.“

22. Komenda: „Mlekarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

Štajersko.

23. Slovenji Gradec: „Hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.“

24. Brežice: „Vinorejska zadruga Bizeljsko, Pišce, Sromlje v Brežicah, registrovana zadruga z omejeno zavezo.“

25. Sv. Lorenc v Sloven. goricah: „I. štajerska trsničarska zadruga, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.“

26. Celje: „Zadružna zveza, registrovana zadruga z omejeno zavezo.“

Trst z okolico.

27. Barkovlje: „Konsumno in posojilno društvo, vknjižena zadruga z omejeno zavezo.“

28. Trst: „Tiskarna Edinost, vpisana zadruga z omejenim poroštvom.“

29. Sv. Ivan pri Trstu: „Hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.“

B. Hrvaške zadruge.

Istra.

1. Dragabaščanska: „Gospodarsko trgovačko društvo, reg. zadruga sa ograničenom jamčevinom.“

2. Linardić: „Gospodarsko trgovačko društvo, registrovana zadruga sa ograničenom jamčevinom.“

3. Poljica: „Gospodarsko trgovačko društvo, reg. zadruga sa ograničenom jamčevinom.“

4. Banjole: „Konsumno društvo, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.“

5. Vinkuran: „Konsumno društvo, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.“

9. Pula-Kaštanjer: „Konsumno društvo, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.“

7. Pula-Kroacija: „Konsumno društvo, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.“

8. Opatija: „Zadruga prvih opatijskih trhonosa, registrana zadruga sa ograničenim jamčenjem.“

9. Punat: „Seoska blagajna za štednju i zajmove, registrana zadruga na neograničeno jamčenje.“

10. Cres: „Mlinarska zadruga u Cresu, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.“

11. Sv. Martin kod Buzeta: „Gospodarsko društvo, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.“

12. Serdoči kod Kastva: „Društvo za štednju i zajmove u Sv. Križu, registrana zadruga na neograničeno jamčenje.“

Dalmacija.

13. Novali: „Potrošno-obrtna zadruga, uknjižena na ograničeno jamčenje.“

14. Kotor: „Petrošna zadruga, uknjižena na ograničeno jamčenje za činovnike i pripadnike javnih i privatnih urada u kotoru Kotorškem.“

15. Nadin: „Katolička Hrvatska seoska blagajna za štednju i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.“

16. Hvar: „Petrošno-obrtna zadruga, uknjižena na ograničeno jamčenje.“

17. Ražanc: „Seoska Blagajna za štednju i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.“

18. Vinjerac: „Seoska Blagajna za štednju i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.“

19. Žman: „Uljarska zadruga, uknjižena na ograničeno jamstvo.“

20. Preko: „Uljarska zadruga, registrana na ograničeno jamstvo.“

21. Kotor: „Hrvatska bokojska štedionica za štedljivost, uknjiženo udruženje sa ograničenim jamstvom.“

20. Pag: „Težačka zadruga, protokolirano udruženje sa ograničenim jamstvom.“

23. Vis: „Viška težačka blagajnica, društvo registrovano uz ograničeno jamčenje.“

24. Stankovci: „Seoska blagajna za štednju i zajmove, zadruga uknjižena na neograničeno jamčenje.“

25. Dračevica na Baču: „Seoska blagajna za štednju i zajmove na neograničeno jamčenje.“

26. Pag: „Prva dalmatinska pčelarska zadruga, uknjižena na ograničeno jamčenje.“

27. Makarska: „Petrošno-obrtna zadruga uknjižena na ograničeno jamčenje.“

28. Kolane: „Petrošno-obrtna zadruga, uknjižena na ograničeno jamčenje.“

C. Srbske zadruge v Dalmaciji.

1. Gradište: „Srpska zemljoradnička zadruga, protokolirano udruženje sa neograđenim jamstvom.“

2. Praskvica: „Srpska zemljoradnička zadruga, protokolirano udruženje sa neograđenim jamstvom.“

3. Kninsko polje: „Srpska zemljoradnička zadruga, protokolirano udruženje sa neograđenim jamstvom.“

Dve važni zadruge na Spodnjem Štajerskem.

I. Kletarska zadruga v Mariboru ob Dravi

r. z. z o. z.

Kletarska zadruga v Mariboru ob Dravi ustanovljena se je v oktobru leta 1902. Zadruga ima svoj sedež v Mariboru in razteza svoj delokrog na politični okraj Maribor.

Po § 2. pravil ima delovanje zadruge zlasti 4 točke:

1.) kupovati in prodajati svojim članom vse predmete, potrebne v vinoreji in kletarstvu ter v kmetijskem gospodarstvu sploh, navadno na naročilo in

račun članov, izjemno tudi na lastni račun, in posredovati v vseh tevrstnih prodajah in nakupih;

2.) shranjevati in prodajati po naročilu in na račun članov od teh pridelano vino ali prineseno grozdje, ali tudi kupovati vino in grozdje članov na lastni račun in izjemno, ako to zahtevajo poslovne razmere, kupovati in prodajati vino nečlanov; posredovati v vseh tevrstnih kupovanjih in prodajanjih in napraviti v ta namen potrebne kleti in jednake naprave;

3.) dajati svojim članom na vina predjeme in si preskrbeti predjeme tudi za drugod kupljena vina;

4.) vporabljalati vsa zakonita sredstva za povzdigo vinoreje in kletarstva pri svojih članih.

Glavna točka delavnosti te zadruge obstoji v nakupu mošta in vina od svojih članov in prodaji tega konsumentom. Nakup in prodaja vrši se vedno na račun zadruge. Vsi drugi goraj omenjeni nameni stopijo v ozadje za ravno omenjenim poslom. Prvo prednost imajo člani zadruge seveda o tem, da zamorejo vsak čas prodati svoj mošt ali vino zadrugi po najvišji tedaj plačevani tržni ceni. Nikakor pa niso primorani prodajati vino le zadrugi.

Z razumnim poslovanjem, ki se od leta do leta bolj širi, je zadruga dosegla, da so se vredile vinske cene v mariborski okolici tako, da ni vinskemu trgovcu več mogoče diktirati vinorejcem cene, kot bi to njemu bolj ugajalo, in izkoristiti njih zadrego, ko so morali vsled primanjkljaja denarja ali ob času bogate trgatve vsled primanjkljaja posode, prodajati vino za vsako ceno. Indirektno je toraj obstanek zadruge koristil ne samo članom, pač pa tudi nečlanom, kar se sicer opaža povsod, kjer se nahajajo zadruge.

Član zadruge postane lahko, ako poseduje vse državljanske pravice, ne samo oni ki se bavi z vinorejo v okrožju zadruge, pač pa izjemno tudi oni, ki se sicer ne peča z vinorejo, a je njegov vsprejem vendar zadrugi v korist. Ta določba ni sicer v polnem soglasju z paragrafom 2. pravil, je pa vendar primerna, ker omogoči vstop v zadrugo tudi osebam, kojih delavnost je izvanredno dragocena, a ki bi se na drug način le težko pridobila.

Zadrugo oskrbuje predstojništvo (7 članov), nadzorništvo (4 člani), preskuševalni odbor (3 izvedenci vinorejci) in konečno občni zbor. Preskuševalni odbor je v zadrugi svetovalni organ, ki se je nastavljal na zahtevo načelstva, v svrhu preskuševanja vrednosti grozdja in vina, in ima v vseh takih slučajih izraziti svoje mnenje in tega pismeno podati načelstvu. Misel ustanoviti ta odbor je prišla pač vsled tega, da se predstojništvo nekoliko razbremeni svojega posla in ima na svoji strani izvedene svetovalce.

Vendar se pa ta uredba ni obnesla, ker je ovirala poslovanje in je postala nepotrebna s tem, da so se izvolili v predstojništvo in posebno v vodstvo

poslovanja le izvedeni možje. Pri prvi premembi pravil bode se zato § 16. in ž njim vezane določbe odstranile.

Vsak član mora vplačati 5 kron vstopnine in vsaj en delež v znesku K 20 in mu je prosto si nabaviti 25 deležev, za koje je določeno 50 kratno jamstvo. Za vsak hektar vinograda vplačati se mora en delež in sicer v teku ednega meseca po prijavi svojega pristopa k zadrugi ali po kasnejšem nakupu večjega vinograda. Poslovno leto prične 1. julija in neha 30. junija naslednjega leta. Od letnega čistega dobička odračuna se najprvo 10% rezervnemu zakladu, v nadalje en znesek — dosedaj 10% — v obrestovanje deležev in drugih vlog članov, ostalo se pa vpiše članom v dobro po številu deležev, akoprav bi se moralo po § 32 pravil izplačevanje preostanka čistega dobička vršiti po množini donesenega vina. Zadruga si prizadeva splaćati čim preje svoje dolgove in si nabaviti lastni kapital za poslovanje, kojemu temeljni kamen bi bili vplačani deleži. Priporočalo bi se sicer vrediti to postopanje po pravilih s primerno premembo pravil po nemškem vzorcu.

Pisarna zadruga se nahaja v Gosposkih ulicah 38, in se rabi ob enem tudi od sadjarske zadruga v Mariboru. Knjigovodstvo, evidenca, registratura in oprava pisarne je v vsakem smislu ugledna. Pri vsem se čuti trgovski duh, ki smatra preprostost in red kot najboljšo podlago poslovnemu delovanju.

Vino in mošt kletarske zadruga nameščeno je v 3 najetih kletih z 400m² površine, v kojih je sedaj 5000 hl vina vložnega v lastnih sodih zadruga. Kletarska dela izvršujejo nadkletar in trije sodarji, po potrebi najamejo se težaki. Neprilika kletarskega opravila, ki je nastala vsled prevelike oddaljenosti kleti med seboj (te so bile vzete v najem ob prilikah poslovne razširbe), je odločilo združno vodstvo zapustiti sedanje prostore in vzeti prihodnje leto v najem le eno klet, kjer bode imela prostor cela zaloga.

Za prodajo vina je kletarska zadruga v zvezi z sadjerejsko nastavila po ednega zastopnika na trgu Mariborskem in v Gradcu, in ednega potnika za Štajersko in Koroško.

S potnikom napravljena je pogodba, ki se lahko vsaki čas odpove; po tej pogodbi dobi potnik od vsake prodaje na stranke, koje je on obiskal, 7% provizijo od plačane kupnine. Poleg te provizije dobi potnik na podlagi posebnega dogovora še poseben prispevek za kupčijska potovanja v nove kraje — ozir. v kraje, kamor se morajo plačati dragi vozovi.

Največ odjemalcev je gostilničarjev, ki dobivajo vino v sodih. V svojem obstanku je zadruga oddala 1000 hl vina raznim deželnim zavodom. To je edina podpora, katero je zadruga dobila od dežele.

Vinske cene, kupni pogoji in zaloge razvidne so iz naslednjega pregleda:

	za 1 hl v posodi	
	kron	od do
Stara namizna vina.		
S slovenskih goric	40 —	48
Mariborčan	44 —	60
Lajtersberžan	42 —	50
Kamničan	44 —	60
S Št. Petra	44 —	70
Kapelčan (pri Ljutomeru)	52 —	70
Pekrčan	60 —	100
Framčan	58 —	90
Šmicberger	64 —	120

Stare vrste.		
Burgundec in silvanec, mešana	50 —	60
„ beli	66 —	80
Laški rizling	50 —	66
Mali rizling	80 —	120

Stara namizna vina.		
Jeruzalemec	90 —	120
Ljutomerčan	88 —	100
Črešnjevčan	90 —	120
Pekrčan	100 —	150

Buteljke.		Cele steklenice
		K v
Jeruzalemec	1 · 30	
Črešnjevčan	1 · 40	
Ljutomerčan	1 · 20	
Pekrčan	1 · 40	
Jeruzalemec-kabinet	1 · 50	

Kupnine plačati so cele in takoj v Mariboru in se tožijo v Mariboru.

Pri velikih naročilih napravijo se posebne cene. Sodi vrnejo se lahko v 4 mesecih — seveda v dobrem stanu — franko Maribor.

Mošt slabše vrste kupuje se po vsebini sladkorja. Začasno velja pri določevanju cen sledeča mera: Do 15 stopinj sladkorja plača se po 2 vin. vsaka stopinja, a nad 15 stopinj sladkorja se doplača 2 vin. vrhu navadne cene, in ako nad 18 stopinj se pa doplača 4 vin. vrhu navadne cene.

Letos so bile cene mošta sledeče:

12%	24 v
13%	27 „
14%	29 „
15%	32 „
16%	36 „
17%	40 „
18%	44 „

Cene vina vrejujejo se po tržnih cenah. Da si zamore zadruga ob času vinske trgatve nabaviti potrebn denar, ima kredit na tekoči račun pri Zvezi kmetijskih zadrug v Gradcu, koje je tudi član. Visokost tega kredita znaša 25 kratno svoto vplačanih deležev, toraj polovico jamstvene svote. Nadaljna de-

narna potreba se pa pokrije od Zveze po vrednosti vloženega vina.

O obsegu delavnosti in poslovanja celega podjetja spričujejo nam nekatere številke. Vrednost inventarja znašala je koncem leta 1904/5 K 18.577. Promet vina dosegel je v letu 1904/5 4100 hl, a denarni promet je znašal 150.000 K. V omenjenem letu bilo je vplačanih 147 deležev v znesku 2940 K. Imetje združnikov je znašalo koncem leta 1904/5 5720 K. Rezervni zaklad je koncem junija 1905 znašal že K 1.408.14. Kletarska zadruga deluje od ustanovitve ves čas le z lastnimi močmi in ni dobila, izvzemši moralično in finančno podporo Graške Zveze, nikake podpore ne od dežele, ne od države. Dosedanji finančni uspehi kažejo pa najlepše, da ima zadruga dobro trgovsko vodstvo. Dobri glas kletarske zadruge privabil je bil 7. septembra tega leta 370 vinorejcev iz Nižjeavstrijskega pod vodstvom deželnega odbornika Mayer in ravnatelja Reckendorfer, ki so od tega obiska dobili najboljši vtis, kakor to sami izražajo.

II. Prva štajerska sadjerejska zadruga v Mariboru ob Dravi, r. z. z o. z.

Prva štajerska sadjerejska zadruga v Mariboru ustanovila se je 4. sept. 1904 s sedežem v Mariboru. Okrožje zadruge ni omejeno, zato se sprejme lahko vsakogar, ki ima vse državlanske pravice in je lastnik kake kmetije. Kot pri kletarski zadrugi, tako se tukaj lahko vsprejme kot član oseba, ki nima kmetije, a je zadrugi lahko v korist. Tudi ostale določbe so ponarejene po onih kletarske zadruge. Vstopnina znaša 5 K. Vsak član primoran je vplačati vsaj 1 delež po 20 K, in ima pravico na podlagi vsakega deleža vposlati zadrugi sadja do 400 K vrednosti; za vsako pošiljatev, ki presega omenjeni znesek, mora se vplačati en nov delež. Več kot 25 deležev ne sme dobiti nobeden član brez dovoljenja občnega zbora. Poroštvo znaša 50 kratno visokost deleža.

Po § 2. pravil ima zadruga sledeče namene:

1.) Kupovati in prodajati vse predmete potrebne v kmetijskem gospodarstvu, navadno po naročilu in na račun članov, izjemno na lastni račun, in posredovati vse tevrstne prodaje in nakupe;

2.) shranjevati in prodajati po naročilu in na račun članov njih sadne pridelke, izvzemši grozdje in vino, kupovati in prodajati sadje nečlanov na lastni račun, posredovati tevrstne prodaje in kupovanja, in postaviti tem namenom potrebne naprave;

3.) vporabljaliti vsa zakonito dovoljena sredstva za povzdigo kmetijskega gospodarstva svojih članov.

Iz kratkega obstanka zadruge še ni mogoče sklepati, kateremu delu bode zadruga posvetila svojo glavno pozornost.

Združno vodstvo oskrbuje se od odbora (8 članov), predstojništva (4 člani), nadzorništva (6 članov) in občnega zbora. Odbor voli se od občnega zbora in izvoli sam iz svoje srede predstojništvo; njemu je dolžnost izpolniti vse sklepe in voditi redne posle zadruge.

Kot že omenjeno, nahaja se pisarna v Gosposkih ulicah 38. Zaloge, zorilna klet in druge delavnice, (izvzemši vložno klet, ki stoji v Mariboru) nahajajo se $\frac{1}{4}$ ure oddaljene od Maribora, ob železnici in državni cesti v Gradec, kje je zadruga vzela v zakup obsežno poslopje. Zunaj pred hišo nahaja se tudi velika tehtnica za tehtanje sadja, ki se prinese na prodaj. Prevzeto sadje pride raz tehtnice ali v vložno klet ali naravnost v delavnice, kjer se osnaži, razreže in spreša. Vsled naglice, s katero se je bilo spomladi pričelo delovati, ni bilo mogoče popolnoma vrediti shrambe in delavnice; tako je vse vredjeno še zelo primitivno. Za prihodnje leto misli se posebno primerno vrediti shrambe, da se omogoči eksport, ali sploh prodajo in odpošiljatev sadja. V letošnjem letu bila je sadna letina tako slaba, da se je zadruga bila omejila le na nakup sadnega mošta. Moštna klet, v kateri se hrani mošt med vrenjem in prodajo, meri 100 m² in se zamore v njej hraniti 1000 hl.

Nevtrudljivemu in trgovskemu vodstvu zadruge bilo je mogoče, brez kake podpore v prvem poslovnem letu, doseči vendar-le K 170 čistega dobička, tako da se je K 17.95 odkazalo rezervnemu zakladu. Preostanek čistega dobička se je pa v smislu pravil porabil za obrestovanje deležev, vendar se ni izplačal, pač pa vknjižil v dobro vsakemu članu. § 32. pravil predpisuje tudi, da se mora morebitni preostanek porazdeliti po množini, oziroma vrednosti sedanjega blaga. V minolem polletju se je nakup sadja vršil na lastni račun zadruge. Pri tem in pri stavljanju naprave potrebne svote denarja založila je Zveza kmetijskih zadrug v Gradcu, koje član je zadruga. Kredit je določen na isti način kot pri kletarski zadrugi. Vrh tržnih zastopnikov in potnika, koje ima skupno z kletarsko zadrugo, je zadruga nastavila tudi ednega zastopnika v Trstu, ki posreduje oddajo in izvoz v Egipt. Odjemalci sadnega vina so vrhu gostilničarjev tudi združniki sami, ki rabijo zgotovljena vina za lastno potrebo, kot tudi drugi kmetovalci in zadruge. Dokler ni bilo zadruge, ni bilo sploh mogoče kmetovalcem dobro izkoristiti sadne letine, ker v takih letih bil je toliki primanjkljaj sadja, da se na kako prešanje sadja sploh ni mislilo, a to se je tedaj pokvarilo ali pa prodalo za vsako ceno nemškemu trgovcu. Zadruga je takim razmeram naredila konec. Z koncem poslovnega leta 1904/5 — 4. septembra 1904 do 30. junija 1905 — bilo je plačanih 75 deležev v znesku K 1500. Vrednost inventarja znašala je po 5% odpisa K 19.550.

Denarni promet je dosegel pri nakupu 10.486 kg sadja in izdelavi 1000 hl sadjevca svoto K 77.571.96.

Zakaj smo navedli ti dve zadrugi, ki ste sicer na Spodnjem Štajarskem — a niste slovenski zadrugi?

Opozoriti hočemo štajerske rodoljube, da se po-
brigajo za primerno združno organizacijo, ker sicer
jim bode po starem receptu povsod Nemec snoval
take potrebne zadruge, kakor gori navedeni.

Na delo — mi radi pomagamo!

Revizijsko poročilo.

Revizija se je izvršila pri sledečih zadrugah:

170. Makole, kmetijsko društvo.
171. Križevci, posojilnica.
172. Jarenina, kmetijska zadruga.
173. Konjice, kmetijsko društvo v l.
174. Št. Lenart, posojilnica.
175. Ljubljana, slovensko delavsko stavbeno društvo.
176. Ljubljana, I. ljubljansko delavsko kon-
sumno društvo.
177. Vrhnika, mlekarica zadruga.
178. Brezovica, „ „ „
179. Šmarca, „ „ „
180. Ljubljana, „Gospodarska zveza“.
181. Poljane, mlekarica zadruga.
182. Bovec, mlekarico društvo.
183. Planina pri Cirknem, I. mlekarica zadruga.
184. Šebrelje, šebreljska štedilna posojilnica.
185. Kanal, okrajna posojilnica.
186. Pazin, gospodarsko društvo.
187. Beram, beramsko društvo za štednjo i zaj-
move.
188. Beram, beramsko mlekarico društvo.
189. Srednjava, hranilnica in posojilnica.
190. Šturije, „ „ „
191. Vipava, „ „ „
192. Vipava, kmetijsko društvo.
193. Ljubljana, surovinsko društvo črevljarske
obrtovalne zadruga.
194. Ljubljana, tovarna sodavice.
195. Dobrunje, kmetijsko društvo v l.
196. Hrušica, mlekarica.

197. Kazaze, hranilnica in posojilnica.
198. Koče, mlekarica zadruga.
199. Sv. Štefan ob Zili, konsumno društvo.
200. Buzet, buzetsko društvo za štednjo i zaj-
move.
201. Planina pri Rakeku, mlekarica in sirarska
zadruga.
202. Oprtalj, oprtaljsko društvo za šted. i zajm.
203. Kaštelir, kaštelirsko „ „ „ „ „
204. Vabriga, vabriško „ „ „ „ „
205. Baderna, badernsko „ „ „ „ „
206. Baderna, gospodarsko društvo.
207. Tinjan, tinjansko društvo za štednjo i
zajmove.
208. Žminj, žminjsko društvo za štednjo i zaj-
move.
209. Videm, hranilnica in posojilnica.
210. Lindar, lindarsko društvo za štednjo i zaj-
move.
211. Štokovci, štokovsko društvo za štednjo i
zajmove.
212. Pišce, posojilnica.
213. Šijana, konsumno društvo.
214. Barban, barbansko društvo za štednjo i
zajmove.
215. Boljun, boljunsko društvo za štednjo i zaj-
move.
216. Medulin, medulinsko društvo za štednjo i
zajmove.
217. Medulin, konsumno društvo.
218. Mali Lošinj, malološinsko društvo za šted-
njo i zajmove.
219. Veli Lošinj, velološinsko društvo za šted-
njo i zajmove.
220. Sevnica, posojilnica.
221. Čunski, gospodarsko trgovačko društvo.
222. Nerezine, „ „ „
223. Nerezine, društvo za štednjo i zajmove.
224. Unije, gospodarsko trgovačko društvo.
225. Susak, „ „ „
226. Martinščica, „ „ „
227. Cres, društvo za štednjo i zajmove.
228. Cres, mlinarska zadruga.
229. Beli, gospodarsko trgovačko društvo.
230. Krk, osrednji vjeresijski zavod.

P R E G L E D

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov za mesec november 1905.

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
	K	v	K	v	K	v	vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
							K	v	K	v	K	v	K	v	
Baderna	15495	46	15447	61	30943	07	3282	09	591	32	14854	29	1924	—	84
Barban	5163	81	4908	86	10072	67	—	—	520	—	3758	—	260	—	298
Baška	92472	09	91721	49	184193	58	62721	08	36340	06	13846	—	6001	64	153
Beram	5193	65	3432	36	8626	01	2909	74	10	12	3374	94	1131	59	?
Blagovica	8775	33	8519	—	17294	33	1945	—	2779	—	5540	—	490	—	168
Bled za blejski kot	21012	98	20349	23	41362	21	14706	10	6660	97	3550	—	300	—	132
Bloke	10273	49	10872	84	21146	33	7700	—	1490	—	3298	—	690	—	333
Boh. Bistrica	18544	40	17254	61	35799	01	9267	86	9380	22	6100	—	2207	48	87
Borovnica	16353	65	16752	19	33857	78	12325	—	6798	92	1910	—	1870	—	278
Buzet	43265	43	39096	64	82362	07	25619	78	16890	26	7042	—	1985	—	+5
Cerklje	26413	92	20899	40	47313	32	11169	—	10890	15	4730	—	1112	93	265
Cerknica	37991	29	26120	26	64111	55	30300	97	11573	69	3260	—	2378	—	516
Cirkno ?															
Cres ?															
Col	1643	72	2635	—	4278	72	1629	—	335	—	800	—	—	—	64
Čatež	13568	90	13349	85	26918	75	1990	—	1634	82	6400	—	1838	21	94
Češnjica	5609	84	5587	76	11197	60	5535	—	1633	03	800	—	—	—	172
Čermošnice ?															
Črni vrh	10729	30	9485	02	20214	32	3661	—	1969	63	6396	22	3786	—	188
D. M. v Polju	836	41	1376	77	2213	18	791	—	973	—	400	—	20	—	36
Dobrepolje	53155	32	52530	37	105685	69	29499	—	3313	16	35060	—	7650	—	+2
Dobrinj	154511	64	152089	56	306601	20	72482	79	47751	06	43608	—	14431	76	317
Dobrunje ?															
Dolsko	1588	89	2360	80	3949	69	1221	—	1000	—	360	—	131	—	23
Domžale	6094	46	5463	40	11557	86	1207	90	4060	44	1340	—	686	—	200
Draga	3831	54	3801	50	7633	04	2180	—	300	—	3200	—	—	—	45
Dubrovnik	29065	99	27981	04	57047	03	3695	28	3130	—	4200	—	3511	—	436
Fara pri Kostelu	1838	—	2200	—	4038	—	1820	—	300	—	900	—	—	—	57
Frankolovo	6902	97	5794	39	12697	36	1932	—	511	—	1736	—	2242	—	176
Gojzd	1395	20	2200	—	3595	20	1310	—	—	—	400	—	—	—	55
Gore ?															
Gorica cent. pos. ?															
Gorje	15435	56	14295	89	29731	45	7328	76	8580	20	1554	46	3552	48	302
Horjul	13902	63	12157	36	26059	99	5309	74	3526	11	4957	46	3792	91	310
Hrenovce	4141	81	3262	11	7403	92	3230	—	690	—	2570	—	800	—	+1
Idrija	31376	22	31790	03	63166	25	6118	20	3747	21	20356	—	5032	92	119
Ig	19944	29	20280	55	40224	84	12203	—	5847	27	10232	87	2800	—	233
Izlake	5134	21	5982	23	11116	44	2438	—	2406	84	—	—	1620	—	213
Jesenice	8952	22	6630	99	15583	21	3912	—	2638	03	3850	—	—	—	117
Kamnik	22168	98	29648	74	51817	72	11837	01	14278	31	14293	—	8127	64	767
Kanal	14589	64	15362	95	29952	59	9652	85	7140	—	4030	—	556	—	+8
Kandija	35629	58	35158	94	70788	52	26090	75	14496	71	7185	—	5755	60	1462
Kaštelir	32710	82	30570	85	63281	67	20407	—	11238	52	18671	—	8541	36	81
Kazaze	894	75	900	—	1794	75	840	—	900	—	—	—	—	—	?
Kievo	26773	52	26088	47	52861	99	25490	—	5675	—	23230	92	3525	63	160
Knežak	10648	22	10030	61	20678	83	4065	70	4659	—	1377	—	5410	—	185
Komenda	10547	04	10401	88	20948	92	6585	—	3030	—	4470	—	300	—	53
Košana ?															
Kotor	69973	96	68416	65	138390	61	8887	74	5150	—	19348	—	15513	—	408
Kranjskagora	26500	77	25912	10	52412	87	24576	99	3133	77	2167	30	760	—	295
Krka	9077	28	7343	60	16420	88	4374	—	327	96	7000	—	60	—	72
Križevci	119273	83	111726	82	231000	65	94784	64	54931	70	32020	—	11335	31	261
Laško ?															
Leskovec	10052	78	9979	62	20032	40	7940	—	6274	07	1618	—	3168	—	284
Leskovica	2052	32	2159	39	4211	71	1295	—	158	59	2000	—	463	—	83
Lindar	386	40	396	50	782	90	—	—	324	—	70	—	361	26	71
Ljubljana — ljud. posoj.	2927981	02	2870085	43	5790066	45	264696	78	337577	34	31482	04	74885	45	1967
„ — Vzaj. podp. dr.	228527	68	228688	75	457216	43	31586	80	37797	62	132422	—	8868	—	?
Ljubno	33238	63	32285	15	65523	78	14450	50	8994	53	8100	—	18401	73	?
Loški potok na Taboru	2810	50	4404	21	7213	71	1760	—	400	—	—	—	850	—	109
Lukovica	7222	94	8294	58	15517	52	5314	—	1600	—	6670	—	100	—	64
Mali Lošinj	74533	81	72899	18	147422	99	49532	88	25781	50	32150	—	8436	—	246
Marenberg ?															
Medulin	4368	41	5821	77	10190	18	2750	—	2416	19	3314	—	1086	18	325
Mengeš	8693	23	8710	62	17403	85	7532	—	3535	47	824	—	900	—	404

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Metlika	23059	44	21928	08	44987	52	8423	24	8193	21	13220	—	3060	—	15
Mokronog	11987	91	12616	94	24604	85	8535	25	10024	83	2300	—	1549	—	173
Mošnje	7044	40	6361	32	13405	72	4387	—	3976	59	1600	—	—	—	125
Naklo	588	44	618	13	1206	57	588	—	608	—	—	—	—	—	51
Oprtalj	3555	08	720	06	4275	14	3000	—	215	—	399	26	399	26	257
Pišece	8370	74	5676	20	14046	94	4960	—	720	—	2782	—	2666	—	733
Planina	6453	36	6773	95	13227	31	310	—	40	—	2070	—	—	—	129
Polhov-Gradec	15246	13	15337	18	30583	31	4370	—	3384	24	9500	—	500	—	149
Poljane	26451	53	29898	29	56349	82	12510	—	3754	88	15080	—	480	—	396
Preddvor	1075	—	961	—	2036	—	570	—	56	—	700	—	50	—	56
Preska	2004	—	1780	—	3784	—	633	—	760	—	800	—	100	—	+1
Pločice-Konavlje	42449	75	42151	80	84601	55	26304	53	2332	59	37627	58	4112	08	79
Pulj	78103	84	75777	80	153881	64	36311	69	26706	—	5720	52	11550	82	+7
Punat	10802	90	10802	78	21605	68	10760	—	600	—	356	—	—	—	12
Radeče	27261	22	33318	73	60579	95	20278	76	3407	43	5627	50	5973	80	485
Rab	8243	08	7854	—	15097	08	4886	64	400	—	1454	—	2961	09	485
Rečica	14118	97	17113	93	31232	90	11804	—	2490	54	600	—	1409	—	414
Ribnica	12947	57	11831	28	24778	85	7819	—	4707	57	6990	85	4458	15	+3
Ricmanje	6510	82	4950	08	11460	90	—	—	60	—	642	—	1245	20	187
Roč	8144	13	5359	18	13503	31	—	—	100	—	4956	36	608	21	243
Rob	1445	24	1432	93	2878	17	1308	—	231	72	200	—	—	—	193
Rogoznica	25475	06	25276	45	50752	51	2764	26	4050	54	17316	48	4030	47	113
Rova	11488	69	13295	92	24784	61	8977	50	2387	—	400	—	100	—	231
Rovte	10709	07	8375	96	19085	03	2771	55	3924	28	4340	—	2183	—	199
Selce	13402	11	16597	17	29999	28	3794	70	8694	51	7220	—	3664	—	315
Semič ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Senožeče	3085	86	2594	56	5680	42	—	—	—	—	660	—	2252	60	309
Sevnica	16816	83	27072	80	43889	63	10917	34	4827	60	12630	—	2300	—	1928
Sinčaves ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slov. Gradec	11578	25	11688	89	23267	14	3577	—	40	—	10100	—	138	—	31
Smlednik	1699	90	1398	89	3098	79	1688	32	307	89	1091	—	—	—	49
Sorica	4307	20	4093	80	8401	—	4196	—	44	—	520	—	100	—	?
Srednjasvas	13558	17	13207	94	26766	11	6193	10	9200	62	3696	—	6869	50	379
Staraloka	14328	13	13148	12	27476	25	4486	—	11542	59	600	—	400	—	323
Stari grad	19879	17	27196	46	47075	63	5500	46	8555	—	8860	—	37	10	+2
Stari trg ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Struge	1294	29	1230	—	2524	29	1160	—	30	—	200	—	120	—	55
Sv. Ema	1010	88	960	15	1971	03	200	—	150	—	810	—	200	—	142
Sv. Ivan	5108	28	5715	55	10823	83	718	—	—	—	4340	—	540	—	110
Sv. Jakob ob Savi	2769	06	2655	92	5324	98	2169	—	610	—	700	—	500	—	143
Sv. Križ p. Kostanjevici	18710	16	16038	30	34748	46	12080	—	3632	—	12318	—	4875	26	7
Sv. Križ pri Litiji	10711	66	10447	14	21158	80	9790	—	1092	91	400	—	720	—	356
Sv. Jurij ob j. ž.	13068	26	13590	11	26658	37	7501	—	5698	23	1640	—	950	—	181
Sv. Jurij pod Kumom ?	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Jurij pri Kranju	12007	82	11980	69	23988	51	6357	50	4092	58	4420	—	2086	—	292
Sv. Kunigunda	7447	94	7498	89	14946	83	7411	79	—	—	—	—	—	—	88
Sv. Lenart	40036	95	42595	03	82631	98	27804	—	6583	82	7235	—	9089	—	1843
Šebrelje	3974	02	4129	24	8103	26	1520	40	1309	63	714	—	1785	80	105
Škocijan	14988	69	14889	48	29878	17	10347	10	2418	15	6811	80	2207	—	524
Škofjaloka	7084	44	7699	63	14784	07	3994	—	4135	—	3360	—	—	—	60
Šmarije	15909	49	19336	95	35246	44	8600	—	1820	—	6450	—	5702	—	237
Šmartno pri Litiji	3694	90	2788	96	6433	86	1111	—	1629	54	1050	—	1000	—	213
Šturije	5232	04	4974	49	10206	53	1978	—	580	07	3100	—	3036	—	222
Štokovci	13448	69	12393	12	25841	81	9000	—	—	—	9687	31	1098	47	219
Št. Ilj pod Turjakom	13319	24	14673	19	27992	43	8060	50	1928	64	4721	60	4904	61	183
Št. Janž	1944	06	1988	42	3932	48	1124	57	610	74	200	—	405	05	145
Št. Jernej	20072	72	17008	75	37081	47	11334	—	3085	81	2390	—	3739	33	+3
Št. Peter	8898	14	8914	25	17815	39	5274	72	3059	70	3093	—	2010	—	421
Št. Rupert	5888	14	6168	68	12056	82	5046	—	2382	96	3730	—	720	—	211
Št. Vid pri Zatičini	14047	32	14865	30	28912	62	10643	39	3931	06	8520	—	3140	—	402
Tinjan	2234	61	1592	64	3827	25	120	—	140	—	1422	—	1740	—	255
Tomaj	5994	38	5263	28	11257	66	590	—	2591	95	2660	—	1945	71	+4
Tomišelj	21676	94	20381	73	42058	67	12813	02	7479	71	2880	—	2190	—	338
Toplice	3166	20	3444	—	6610	70	3163	—	140	—	300	—	860	—	72
Trebelno	7235	—	5412	77	12647	77	4614	24	662	24	1740	—	1184	—	218
Trnovo	23139	97	22470	19	45610	16	12997	85	8066	09	7036	50	4245	30	724
Tržič	10206	73	8904	94	19111	67	5032	11	2574	46	4800	—	1652	05	167
Tržišče	2615	08	2935	66	5550	74	467	—	1553	86	1340	—	6000	—	+3
Tunice	3022	23	2462	99	5485	22	870	—	2333	61	100	—	—	—	43
Velike Lašče	8023	25	8496	10	17896	51	4216	60	974	50	2600	—	2000	—	183

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	
Vipava	50839	23	45988	98	96828	21	25912	—	12444	75	9045	—	9060	—	1121
Videm	5690	77	4309	70	10009	47	3660	—	2692	66	—	—	989	09	?
Višnjagora	19786	86	20116	74	39903	60	11978	—	2764	—	9563	40	5772	60	433
Vojsko ?															
Vodice	2582	23	2157	75	4739	98	966	—	1713	—	435	—	404	—	59
Vrhnika	15372	67	10076	80	25449	47	10052	74	3747	55	2158	—	965	23	+1
Zagradec	5672	32	4982	49	10654	81	3660	—	214	50	240	—	1914	07	152
Zagorje ob Savi	6956	63	6889	60	13846	23	4212	36	1280	—	2500	—	—	—	+3
Zatičina	888	25	632	—	1520	25	50	—	625	—	—	—	600	—	68
Zg. Besnica	3588	35	3605	80	7194	15	675	—	1690	—	1400	—	820	—	49
Zg. Tuhinj	7364	55	8931	44	16295	99	3073	—	2621	81	6284	—	3074	—	180
Zrenj	93	35	442	35	535	70	—	—	112	—	442	—	52	—	61
Žiri	17090	31	13476	12	30566	43	10800	—	4547	30	4920	—	2440	—	257
Žminj	6626	69	10582	15	17208	84	3386	—	705	25	5542	40	2908	92	201
Župa Raščane ?															
Žužemberk	13704	23	11703	90	25408	13	8168	—	2107	93	1233	98	1309	37	418

GOSPODARSKO BERILO.

Nova železnica in naše dolžnosti.

(Konec)

5. Sadjarstvo.

Leto gre h koncu. Tudi z dolžnostimi je treba hiteti, da jih pred novim letom spoznamo in v novem spoznano izvršimo. Omenjam na kratko le še dvoje najvažnejših, ki bi mogle donašati našim kmetovalcem lepih dohodkov. V prvi vrsti imam v mislih naše sadje.

Pomen sadjarstva za narodno gospodarstvo je znan. Sadje pospešuje prebavljenje, je tečna in zdrava hrana, za otroke skoro potrebno in vpliva ugodno na možgane. Suho sadje je po zimi prav dobra hrana in ceno zdravilo zoper grižo, po leti daje skuhano izvrstno in zdravo pijačo. Ko bi imeli naše sadjarstvo popolno urejeno, bi lahko donašalo za živinorejo kmetom po Gorenjskem in v mnogih krajih Dolenjske in drugod najlepše dohodke.

Te koristi so zadosti znane. Naj omenim še posebej eno, ki se po mojem mnenju premalo vpoštevata. Mislim, da bi se z dobrim sadnim moštom še najlažje pregnalo žganjpitje.

Mi vsi vemo, koliko škode je v našem narodu napravilo žganjpitje. Na stotisoče narodnega premoženja se vsako leto zapravi. Nekateri odlični možje so z najboljšim namenom začeli priporočati popolno abstinenco in so začeli drugim pot kazati z lastnim zgledom.

Glavna teza naših abstinentov je: Vsak alkohol je strup. To se vjema s potjo družih abstinentov.

Na kat. shodu na Dunaju je pretekli mesec referent o tem dokazoval, da je alkohol le otrokom do 14. leta strup.

Ljudje vidijo sami, da alkohol zmerno vživan v vinu ali pivu ne škoduje, temveč krepi človeka in se takim pretiranim dokazom smeja. Na ta način ne pridemo naprej. Za narodno gospodarstvo je posledica, ki se je izvajala iz te prve teze naravnost škodljiva. Eden abstinentov je pisal, da bi bilo boljše, ko bi posestniki svoje vinograde zasadili s fižolom.

Kdor pozna nekatere kraje na Dolenjskem, na Štajerskem, v Istri itd kjer imajo ljudje skoro edini dohodek iz vinograda, mora imenovati to pisarjenje z najmilejšim izrazom nepremišljeno.

Iz narodnogospodarskega stališča obžalujemo, da je gibanje na tem potu. Videl sem sam, da so kmetje, ki so pridelali obilo sadnega mošta, pustili žganje in ga niso dajali delavcem, dokler so imeli mošt. Koliko več bi dosegli v boju zoper žganje, ko bi se z vsemi močmi lotili pospeševanja sadjereje in tako dali kmetu mesto strupa v žganju zdravo pijačo. Naj bo tudi 1000 abstinentov v deželi, na ljudstvo to ne bo vplivalo. Ko bi poskusili indirektno vojsko, da bi navedli ljudi na mleko in sadje, bi se več doseglo. Poskusimo vsak svoja pota v tem oziru.

Sadno drevje da našim vasem lepo zunanjščino. Lepo je tudi gledati čedne hišice po deželi, vse obrašene s krasnim drevjem. Vselej je to znamenje skrbnega gospodarja, ki mu je mar za svoje gospodarstvo in hišo.

Ali pa moremo biti zadovoljni z sedanjim stanjem sadjarstva v deželi?

Stara, veličastna drevesa, ki so jih sadili naši predniki, zginjajo vedno bolj. Kmalu ne bo več o njih sledu. Nasaja se mnogo novega drevja. Šola je v

marsikaterem kraju vzbudila ljudi, da so se bolj lotili sadjarstva. Nekateri so precej brali ali drugod videli velike koristi ter so sami začeli v svojih vrtovih saditi, trebiti in čistiti. Veliko je storila tudi kmet. družba, ki daje udom po 4 drevesa na leto. Vendar še ne moremo biti zadovoljni.

Poglejte po naših domačih vaseh. Povsod imajo nekaj drevja. Malokje je pa ves prostor izrabljen in drevje res v dobrem stanu. Lahko rečem, da bi se še enkrat toliko drevja lahko zasadilo. Iz drevja je lahek dobiček. Nekoliko dela da po zimi in pomladi, ko je najmanj družega dela, po leti samo ob sebi raste in zori.

Udje kmetijske družbe se pritožujejo, da drevje, katero dobe iz družbene drevesnice, skoro nikdar ne rodi. Ne vspevajo na Gorenjskem, na Dolenjskem ne rodijo. Razen napačnega ravnanja pri saditvi je gotovo glavni vzrok v zemlji. Drevo najboljše raste, če je zasajeno v jednako zemljo, v kakoršni je bilo popred in dobro vplivajo podobne ali iste klimatične razmere. Skoro nemogoče je torej, da bi iz iste zemlje sadje povsod dobro rastlo. Najboljši sadjerejci, tudi učitelji, ki so strokovnjaki v tem oziru in navdušeni za kmetijsko družbo, so mi zatrjevali, da je škoda, če se tako drevje sploh sadi.

Ker ima družba namen pospeševati sadjarstvo, bi bilo morebiti boljše, ko bi se naredila posebna drevesnica na Gorenjskem v ugodnem kraju za tamošnje ude in posebna na Dolenjskem za Dolenjsko. Kjer so pa zadovoljni s sedanjim drevjem, naj ostanejo pri sedanjih drevesih. Stroški bi bili večji, toda udje bi bili zadovoljni, ko bi dobili le po dve drevesci, ker bi to boljše rastlo. Nekateri strokovnjaki so mi tudi pravili, da se pri drevescih bolj površno dela, o čemer pa ne morem soditi.

Veliko bi se dalo doseči po izboljšanju šolskih drevesnic. Ker mora krajni šolski svet za vrt skrbeti in ga obdelavati, torej občina, naj služi šolski vrt šoli in tudi občini v korist. Nekateri učitelji so že vpeljali vsega posnemanja vredno navado, da dajo učencem po dva do tri drevesca, katera so popred učenci sami cepili. Ko bi se obračala na šolski vrt večja pazljivost, se bi najlažje povzdignilo naše sadjarstvo. Občinam se pa tudi ne sme škoda zdeti nekaj kron, ker bo ta kapital donašal najlepše obresti.

Tudi hranilnice in posojilnice bi lahko napravile lepe drevesnice. Čemu množiti z dobičkom vedno rezervni zaklad. Naj se denar porabi za očitne ljudske potrebe in koristi, katerim mora po svojem namenu služiti.

Ena glavnih hib je tudi napačno ravnanje s sadjem. Naj tu posežejo vmes izobraževalna društva in naši ljudski shodi. Abstraktnih reči ne poslušajo ljudje posebno radi. Sadu taka predavanja ne rode veliko. Ko bo slišal naš kmet nekaj, kar sam tudi

nekoliko razume, se mu vzbudi zanimanje in pozornost.

Pri tem še omenim, da je treba take praktične reči vedno na novo, če tudi v nekoliko spremenjeni obliki ponavljati, da se ne pozabi. S takim gojenjem sadjarstva bi se morebiti nekoliko približali onim srečnim krajem v Švici in južni Nemčiji, kjer ima skoro vsaka vas zadružno moštarno z vsemi modernimi pripomočki.

Če hočemo prodajati sveže sadje, za kar nam bo nova železnica odprla pot na sever in v vse Primorje in naprej, bomo morali tudi izboljšati kvaliteto. Kdor je bil lansko leto na sadni razstavi v Radoljici, je gotovo lahko videl, kakšen razloček je med sadjem. Videli smo, da je tudi naša dežela zmožna roditi pod spretnimi rokami najlepše sadje. Izstavili so tako sadje večinoma inteligentni sadjerejci.

Naj bo to vsem v spodbudo izboljšati vrsto in kakovost. Za mošt se res vse kupi, če tudi ima mošt po kakovosti različne cene. Namizno sadje pa mora biti lepo. Sramotno bi bilo, ko bi morali celo v naša letovišča še navadno sadje od drugod uvažati.

6. Vrtnarstvo.

Če hoče naš poljedelec videti, kaj se da iz malega prostora narediti, naj pogleda v mestih in v okolici mest male njivice in gredice, kako skrbno so obdelane in koliko prinašajo posestniku. Res je na kmetih tako intenzivno obdelovanje komaj mogoče zaradi večje množine polja, in bi se pridelki, tudi ko bi jih kmet imel, ne mogli tako lahko spraviti v denar, vendar bi kazalo vrtnarstvu obračati veliko večjo pozornost. Pridelal bi lahko več za domačo kuhinjo. Razni domači izdelki bi vsaj pokrili domačo porabo po letovišcih. Zakaj pa ne bi poskusili vrtnarskih izdelkov tudi izvažati v Primorje. Če se mleko izvažja, bi se mogla tudi zelenjava iz krajev, ki so ob železnici.

Če imamo v Trstu enkrat svoje skladišče, bi se dalo tudi za zelenjavo kaj napraviti. Mi smo v vseh rečeh preveč mrtvi. Kolikokrat sem že slišal od prebivalcev malih mest in trgov po deželi, da sploh ni ničesar za dobiti. Vse si morajo iz Ljubljane ali od drugod naročiti. To je jako slabo spričevalo za našo podjetnost.

Dolžnosti na narodno gospodarskem polju imamo veliko. Prvo je, da jih spoznamo, glavno, da delamo in našo zemljo povzdignemo s pripomočki, ki nam jih daje moderna veda in vzgledi, ki jih zremo na kmetovalcih drugod. Če si sami ne pomagamo, nas drugi ne bodo rešili.

Novo leto 1906. nam sicer gotovo prinese novo železnico; od daleč se svita da dobimo podaljšanje dolenjske železnice, ki ima rešiti, po naravi skoro najbogatejši, v resnici najbolj zapuščeni del Kranjske.

Pojdimo z zaupanjem na delo Slovenci smo neznani po svetu. Ustvarimo si ime in bodočnost, da damo našemu dobremu ljudstvu gospodarsko samostojnost, moč in zavednost. Razumno in vztrajno delo nas bo rešilo.

Živinoreja.

Zavarovanje živine v Avstriji.

Odlok notranjega ministerstva od 7. novembra 1904 pojasnjuje načela primerne ureditve živinskega zavarovanja, kot smo jih tudi mi priobčili v zadnji številki „Nar. Gosp.“ Ta organizacija, ki je prostovoljna in temelji na vzajemnosti se prične lahko s tem, da se ustanovi najprej velik zavod, za kojega ustanovitev so poklicane v prvi vrsti dežele in ta zavod naj bi potem združil svoje članove v ožje krajne zadrage v ožjo vzajemnost ali pa naj se ustanavljajo najprej lokalne zadrage, ki se bodo šele počasi združile v deželno zvezo. Po teh načelih, kojih dobroto je ljudstvo kmalu spoznalo, se je res lotilo nekaj deželnih uprav, da so ustanovile deželne zavarovalnice za živino. V drugih deželah pa si je ljudstvo pomagalo z ustanavljanjem lokalnih zavarovalnic za živino.

O stanju teh živinozavarovalnih zadrug imamo sledeči pregled:

L. 1904 je bilo 6 deželnih zavarovalnic za živino in sicer na Dolenjem in Gorenjem Avstrijskem, na Koroškem, na Primorskem za Gorico in Gradiško, na Tirolskem in Predarlberškem za Tirolsko in na Češkem; bilo je 202 potrjenih krajnih zavarovalnic in sicer na Gor. Avstr. 48, Solnograškem 1, Štajerskem 9, Koroškem 1, Gorici in Gradiški 7, Istriji 1, Tirolskih 31, Predarlberškem 42, Češkem 28, Moravskem 34. V mnogih deželah imajo samo nekaka podporni društva za slučaj nesreče pri živini, o katerih pa nimamo določenih podatkov.

Stanje zavarovalništva in zavarovalna svota je znašala koncem leta 1902:

Dežela	Goveje živine glav:	Konj	Goveje živine milijonov kron	Konj
Nižja Avstrija . . .	146.621	30.738	35.35	15.78
Gorenja „ . . .	—	16.024	—	8.52
Solnograd . . .	—	563	—	0.32
Štajarsko . . .	2.025	—	0.31	—
Koroško . . .	14.758	—	2.59	—
Primorsko (Gorica Gradiška) . . .	1.870	—	0.30	—
Tirolsko . . .	8.308	673	1.78	0.32
Predarelsko . . .	41.179	601	10.51	0.25
Češko . . .	5.977	1.797	1.06	0.72
Moravsko . . .	26.485	2.160	6.26	0.92
Vsota	247.203	52.556	58.20	26.86

Ostrupljenje živine s travo od krompirja.

Ta nesreča se je zgodila že na mnogih krajih, zato je že vredno o tem govoriti. Bolezen se je začela s tem, da se je žival preobjedla krompirjeve trave. Nato noče ničesar več žreti, krave nimajo zatem nič mleka, videti je na živali nekako grizenje in loti se je driska. Sploh vlada v živali silen napor vetrov, blato je sliznato, večkrat se hoče ali sili živali kozlati.

Pri hudem napadu nastopi celo vnetje možganov pri čemer žival pada na zemljo, zopet vstane, ob enem pa hlata in grize okoli sebe vse, kar doseže: les, skorjo, odejo itd. Navadno pritisne še težava pri otrebljenju, in slab nasledok je gotov. Domneva se, da je perje od krompirja prineslo seboj strup kisline oksalove, morda celo kisline dušikove.

Radi te nevarnosti se mora trava od krompirja, če tudi je redilna, polagati vselej oprezno, nikdar sama v obilnosti, temveč kot primes ali nadavek k suhej klaji. Sploh je odrasla žival ne sme dobivati čez 20 kg na dan.

Ako je žival na tem hudo zbolela, je za prvo pomoč apnena voda. Nadalje dajmo živali zdravila kakor za ostrupljenje od oksala ali dušika, za kar je najboljša sliznata pijača, n. pr. kuhovina od lanenega semena, laneno olje ali makovo ali navadno namizno, katero je pač bližje pri rokah. Ako pa nastane vnetje možganov, treba dajati živali mrzle obkladke na glavo. Tudi se priporoča takšno bolno živinče odstraniti od druge zdrave živine v kak miren in temen kot ali hlev, kjer se samemu lahko postreže.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Deset pravil pri molži.

Poleg krmljenja, čiščenja in oskrbovanja goveje živine, je treba živinorejcu še več družih znanosti, da svoj posel prav opravi. Vsaka stroka njegovega dela zahteva uka in spretnosti, katero — zanemareno — dela škodo.

Med te znanosti spada tudi molža. Ako se ta pravilno opravi, dobi se več in boljšega mleka, kakor pa, če se ono zanemarja. Poslušajmo tukaj deset zapovedij, po katerih naj sa ravna to delo, „da bode dober tek imelo“.

1. Molzti se mora hitro in čvrsto; čim krepkeje se molze, bode tim več in boljšega mleka in masla.

2. Krava se mora vselej do čistega pomolzti in sicer prvič zato, ker je zadnje mleko najboljše, drugič pa, da se obvarujemo bolezni v vimenu, katere izvirajo večinoma od zastanega mleka. Vročnica vimena ima navadno svoj začetek ravno v tem, nasledok pa je pogosto, da krava izgubi mleko popolnoma.

3 Čas za molžo naj se drži natančno. Ako se ta spreminja, postajajo krave nepokojne in potem začno zadržavati mleko.

4. Kravo se mora molzti navskriž, to je jeden prednji in jeden nasprotni zadnji sesc ob enem. Na ta način se vime enakomerno izpraznuje in ob enem mlečne žile napnejo k delovanju. Te, kakor znano, delujejo najbolj ob času molže in če se ta prilika zanemarija, je izgubljeno veliko mleka.

5. Za molžo se ne svetuje nobena druga priprava (stroj), nego se naj molze z rokami.

6. Spretnost molže se mora dobro privaditi. Ne zadostuje prijeti in stiskati sesc le z palcem in kazalcem roke, temuč prijeti se mora in ob enem stiskati sesc tudi z ostalimi prti, seveda od zgoraj navzdol. Posebno h koncu molže se mora vime z rokama ožmeti (obtisniti), da odda mleko do zadnjega.

7. Mlade krave, katere se težko molzejo, da skačejo in breajo, morajo biti še bolj previdno in varno oskrbovane. Ž njimi je treba ravnati zelo vljudno in prijazno. K večjemu smemo v sili napraviti, da se ji privzdigne prednja noga, drugo strahovanje ima le slabe posledice.

8. Snažnost pri molži je vsikdar neobhodno potrebna, tako pri osebi, posodi, rokah, vimenu in sescih, sploh povsod. Od snage ali nesnage izvira lep ali slab duh mleka in masla.

9. Ali se naj molze dva ali trikrat na dan, je odvisno od različnih gospodarskih razmer. Če želimo čvrstjega mleka, treba molzti pogosteje, nego pa, ako morda radi okolščin ni časa za to. Najprimernejša molža je pač po trikrat na dan, kar se lahko zgodi ob času, ko se žival navadno krmi.

10. Ob času molže se mora v hlevu skrbeti za mir in red. Vsak nepokoj ob tem času žival lahko razburi, da zadrži mleko in če se to večkrat zgodi, se te napake privadi, kar se pa da pozneje težko popraviti.

Kako shranimo mleko dalje časa neskaljeno in zdravo?

O tem vprašanju so se ljudje že mnogo trudili, da bi namreč mleko obdržali dalje časa sveže in nepokvarjeno.

Znano je v obče, da se takšno mleko lahko spravi v denar povsod, kajti ono se rabi in priporoča kot najbolj zdrava hrana ljudem — in tudi bolnim. Tudi se iz zdravega mleka napravi lahko najlepše maslo in sir, kar oboje v dobrem stanu ima veliko veljavo.

Da se takšno ohrani, treba nam je najprej pomniti, da se mleko sladko — v gorkoti stopljeno, — z nobenim sredstvom ne da dolgo vzdržati.

Prvo in zadnje sredstvo mleko dalje časa ohraniti je gotovo snažnost. Ta lastnost mora spremljati

mleko v hlevu še pred molzenjem, ob molži in potem ves čas, dokler se mleko ne porabi. Že pred molzenjem naj bode v hlevu pripravljena čista voda s par snažnimi obrisalkami. Te se pred molžo zmočijo in ž njimi se lepo omijejo sesci, kakor tudi bližnji del vimena. Ob enem si je treba pred molzenjem roke snažno omiti, potem pa po molzenju vsake krave oplahniti, da se ne prenese morebitna bolezen od jedne krave na drugo.

Dalje je treba čez vse skrbno paziti, da je vsa posoda za mleko lepo vmita. Kajti ravno od premalo snažne ali morebiti plesnive posode ima mleko takoj slab duh in okus, kateri jo najprej skvari. Tudi se ne sme takšna posoda rabiti za kaj drugega, ker vsaka jed ali priprava ima svoj poseben duh, za katerega je posebno mleko sila sprejemljivo. Tudi vlažen duh v hlevu ne stori mleku dobro, zaradi česar je dobro mleko koj po molzenju iz hleva odnesti.

Seveda nam odslej ni mogoče dovolj priporočati snage in prezračenja v shrambi za mleko. Ondi vsaka malenkost silno vpljiva na mleko, njega razvoj za smetano, maslo, sir i. t. d. Da se takšna „kamra“ ohrani prosta raznih škodljivih gljiv (bakterij), treba jo je od časa do časa prebeliti. Razume se tudi, da nikakor ne kaže napraviti shrambo za mleko kje blizu stranišča, gnojišča ali hleva, od koder dohaja vedno slab zrak na okoli.

V novem mleku, katero ima navadno do 38° C gorkote, nahaja se s pogledom drobnogleda razločiti, mlečnih gljiv, katere s svojim življenjem spreminjajo sladkor v mleku v kislino.

Ako torej nočemo, da bi se nam mleko skisalo, treba nam je rabiti pomočkov, to zabraniti. To pa se zgodi z jako obilno vročino v mleku, katero sredstvo in pomočke, to prav storiti, tega na kmetih ne moremo napraviti. To se more storiti le v večjih mlekarnah in grajščinah.

Pač pa nam je treba povdarjati, da naj se varuje piti sveže mleko koj od molže. Dostikrat namreč se lahko zgodi, da je krava bolna na tuberkulozi, in se takšno mleko sveže ne sme piti. Posebno otrokom je takšno mleko strogo prepovedano. Pač pa velja rabiti mleko dobro prekuhan, zavrelo in nato kmalu rabljeno. Ako mleko v posodi zopet postaja, naužije se zopet raznih snovij, katere bolnikom gotovo škodujejo.

Za nas je sedaj dosti. Navedel bi še lahko raznih priprav, kako se ravna z mlekom v raznih mlekarnah, kako se mleko umestno segreva itd. Ker pa to za kmete ni važno, počakajmo naj se ta stvar vrši v popolnoma primernih krogih, še le pozneje se je morda poprimemo tudi mi.

Vinoreja in kletarstvo.

Ravnanje z vinom takoj po vožnji.

Mnogokrat se slišijo pritožbe od gostilničarjev in osebno pa od privatnih vinskih pivcev, kateri si vino naročijo iz drugih krajev, da vino nima pravega okusa. Gotovo je, da vino, če je bilo dolgo na potu, postane — če tudi se drugače ne spremeni mnogo — vsled tresenja in spreminjanja toplote, kakor je kletna, več ali manj motno. Da bi se pa vino po prijemu takoj točilo, predno se je zopet popolnoma ustanovilo, gotovo ni mogoče spoznati pravega okusa na njem, ampak ravnati se je treba po sledečem navodilu:

Čim pošiljatev pride, se mora sod precej previdno v klet spraviti in na podkladjé ali „gantnerje“ namestiti in to tako, da ni na prepihu. Pilika se odpre najbolje z vadičepom ali z dletcem in se sod napolni do vrha z čistim, po mogočnosti z enakim ali pa boljše kakovosti vinom. Ako pa ni na razpolago takega vina, tedaj je treba sod položiti nekaj postran, da zrak ne more naravnost na prazno mesto v sod, kar bi povzročilo pomnoženje „kana“ in s tem slabenje vina.

Kratka pilika se mora zamenjat z dolgo cunjasto tako, da doseže najmanj 1 do 2 centimetra v vino, katera se v sod čvrsto zabije, da zrak ne pride z vinom v dotiko.

Sod je treba tako mirno ležati pustiti najmanj 8 do 14 dni. — Ako bi bilo vino slučajno med potom zmrznilo, se pusti, da se samo od sebe stopi. Polagoma se led razstopi in vino se sčisti. V vinu zmrznejo samo vodeni deli, nikakor pa ne alkohol in drugi deli, od katerih zavisi kakovost vina. Zato tudi močno vino redko zmrzne.

Ko se je vino do tega časa popolnoma izbistrilo, ondi se lahko začne točiti in zavživati. Točenje vina je najbolje s pomočjo pipe, katera se v sod zabije, ko se je pilika odtaknila.

Ako kdo želi vino vse pretočiti v steklenice, (kar je zelo priporočljivo tistim, kateri po malem pijejo in hočejo vedno jedakega okusa vino imeti) je najbolje, da se na pipo natakne cunjasti tuljac od kovin ali roga. S tem tulcem se lahko vino v steklenice toči, brez da bi se pipa vsakokrat zavrnila; tudi se vino ne prelija. Ta način stakanja v steklenice je vsekakor boljši, kakor pa s pomočjo cevi, katera se skozi piliko noter spusti, ker pri stakanju z pipo se vino niti najmanj skaliti ne more.

Kadar je sod prazen, se precej z vodo dobro očisti, izpere in se pusti 24 ur na zračnem mestu, da se voda popolnoma izcedi.

Ako se je sod dobro scedil in osušil, se začepi. Skozi piliko spusti se na žici žvepleni odrezek, kateri se je prej prižgal. Na en polovnjak (280 litrov)

zadostuje 1 žvepleni odrezek. Na to se pilika dobro zabije.

Tako zažveplani sodi ne zaplesnijo, ne skišejo in sploh se ni treba bati, da bi se pokvarili. Predno se v sod zopet vino dene, se mora z čisto vodo poplahniti.

A. A.

Splošno.

Skrbimo za seme za spomladno setev!

Oživljajoča narava nima nobenega družega upanja bodočnosti, nego v novem življenju, v čvrsti rasti. Tej pa je podlaga čvrsto in dobro seme. Ako to oskrbimo in zemljo dobro pripravimo, smemo upati, da bomo sploh kaj pridelali.

Sedaj je pa doba za kmeta, da pregleda, ureja in očišča razna semena za setev. To njegovo delo ne bode nikakor škodljivo, kajti našel bode v preiskanju morda marsikako smet ali nič vredno gnjilobo, katera bi mu v setvi prizadjala truda, v rasti pa le — izgubo.

Toraj sedaj po zimi, ko je dosti prostega časa, preglejmo naše shrambe in žitnice, ter skrbno odločimo, kaj bode v bodoče leto za seme.

Začnimo v žitnici. Jako se priporoča po zimi vsaj jedenkrat premetati in ob enem prezračiti razno zrnje, da se ob tem lažje presuši. Zlasti pa se mora še posebej zrnje za setev posebno okovariti in očistiti. Ako se vidi v njem količkaj plevelnega semena, vredno je, ga sedaj očistiti. Računajmo le, ako pri tem delu dobimo od vagana zrnja le pet bokalov plevelnatega zrnja, to napravi dela le za pol ure, dočim bi ta plevel ženske pipale vsaj štiri za jeden dan na njivi. — In koliko se ga še potrga pri korenini, katera potem zopet požene? Vsled tega ostane njiva potem še dolgo let plevelnasta.

Ker smo pri žitnici, ne pozabimo še nekaj. To je, zapomniti si dobro vsako vrsto shranjenega zrnja, da ga potem vemo tudi prav rabiti. Zlasti pri sejenju se lahko zmoti. Zgodilo se je namreč že večkrat, da se je sejala jara rž mesto ozimne, ali pa narobe.

Kolika je bila škoda na delu, zrnju in potratu zemlje?

V tej reči je pač jako priporočati kmetu, da si natanko zaznamva ali zapiše vsako vrsto semena v shrambi, katero si tudi primerno za to uredi, da vsled pomote potem škode ne trpi.

To velja le glede shramb. Sedaj pa pridemo do čiščenja zrnja, katero delo je vredno vsega priporočila, posebno še po zimi, kadar je več časa. Kakor v jeseni mlatilnica, tako naj bi po zimi čistilnica romala od kmeta do kmeta, dokler bi ne bilo vse zrnje očiščeno.

Enako se bi naj sedaj pripravljalo tudi seme za vrt. Lepo naj se izmane ali iztolče seme salate, korenja, pese, sploh vse zelenjadi, to pa naj se vsako posebej lepo shrani v male vrečice, da se ne raztroši med drugim. Da se za gotovo ve, kakšne vrste seme je, je tudi neobhodno potrebno vsaki vrečici prilepiti ali prišiti papir z napisom, kar je posebno treba pri semenih, katera so si za pogledati popolnoma enaka. Tako si je semen več vrst salate popolnoma podobno, pa ko zraste, je rastlina čisto drugačna od druge. Dalje si je tudi jako podobno seme kapusa (zelja) z onim od repe, da se marsikdaj ob sejanju po pomoti zamenja. Še lažje se lahko zmoti pri pogledu semen kakšen drugi človek, kateri jih ni spravljal in shranjeval. Ako imamo semena še od več let, ne smemo pozabiti zapisati tudi letnice, da morda kedaj ne sejemo seme staro in manj vredno.

Seveda moramo tudi skrbeti, da imamo seme shranjeno vselej v primernem kraju, da je vsaj pred vetrom zavarovano. Zlasti česen in čebula ne preneseta velikega mraza, kakor jima tudi gorkota kaže le v manjši meri, da predčasno ne kalita.

Sedaj pogledjmo pa še v klet. Ondi je morda krompir ali repa shranjena od jeseni, ko se je ob vlažnem vremenu še mokro spravljal. Kakor znano, ta pridelek kaj hitro gnijje jeden od drugega. Temu pomagati drugače ne kaže, nego ga prebrati, osnažiti in boljšega na suhem mestu lepo okovariti, slabejšega pa imeti za prvo porabo. Le tako nam bode še vsaki posebej največ zalegel.

Tudi ne pozabimo natanko pregledati, v kakšnem stanju imamo sadike za prihodnjo zelenjad, n. pr. kapus, pesa, redkev, katerih korenine morajo biti zakrite s prstjo. Ako je kaj gnjilega, to je treba vse osnažiti in odstraniti.

Seveda ne smemo v prvi vrsti pozabiti tudi na jabolka, da se tista ob lepem vremenu preberejo, osnažijo in zopet v primerni gorkoti shranijo. Posebno letos bode imel ta sadež na spomlad kaj visoko ceno.

Tako toraj kmetovalec si najde tudi sedaj v kruti zimi dovolj potrebnega dela, katerega vrednost bode spoznal še le pozneje.

Priporočja se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Baderna (v Istri), gospodarsko društvo, ima v svoji zadrugi kleti 4000 hl črnega in 500 hl belega vina. Kdor hoče kupiti izborna istrska kapljica po zmernih cenah, jo dobi zanesljivo pri gospodarskem društvu v Baderni.

Zajamčeno pristno vino ima v zalogi Kmetijsko društvo v Vipavi veliko množino, katero prodaja za mašna vina belo od 40—60 kron 100 l postavljeno na postajo Postojna. Rudeče po 35 kron. Zadrugam in večjim odjemalcem oddaja vino po izjemnih znižanih cenah. V zalogi je tudi tropinsko žganje.

Dva para konj v najboljši starosti sta na prodaj v Toplicah pri župniku in pri županu.

Ogrska rožnata paprika Szegedinska I-a, sladka, jamčeno prava, priznana najboljša vrsta. Lastni pridelek à kg 5 Kron. Pošilja se proti povzetju od 1 kg naprej poštne prosto. Nadalje posebnosti: špeh, ogrske salami itd. po najnižji ceni. Razpošiljevalna trgovina raznovrstnih deželnih pridelkov **HAUPT A. RUDOLF**, Budimpešta (Ogrsko) VII. Ovoda-cesta 22.
24—20

Take table preskrbi zadrugam „Zadružna zveza“.

Patentovane sprave za žveplanje trt
jednostavno i duplo delajoč
**SKROPILNICE PROTI
PERONOSPORI
TER VSE POTREBNE**

VSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VINOGRADARSKE STROJE.
prodaja v najboljši izvršitvi,
JG. HELLER NA DUNOJU
II. Praterstrasse 49
Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.

236 12—11

Zadružna zveza
oskrbuje
= svojim zadrugam =
vse tiskovine, blagajne itd.

Koledar za kmetovalca

spisal ržavni mlekarški nadzornik **J. Legvart.**

Prepotrebni ročni zapisnik za slov. kmet. podružnice, posestnike, trgovce, mlekarje itd. Najlepše bžično ali novoletno darilce za družike in kmetske sinove etc.

VSEBINA: Koledr za l. 1906. Poštne določbe. Živinoreja. Mlekarstvo. Vinora. Kletarstvo. Sadjereja. Živinozdravništvo. Važne postave. Zapisnik za knjigovodstvo. Zapisnik za beležke.

Cena močno v latno vezane knjižice z žepnicama I K 80 h, s pošto 2 K.

Pri naročilu od 10 komadov višje se razpošilja poštne prosto, na kar opozorjam posebno kmetijske podružnice. 3—3

Naroči se pri založništvu.

lv. Bonač v Ljubljani.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja naenake dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

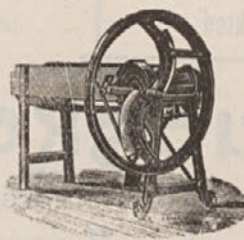
založnik **Raiffeisnovih** posojilnic

Diaj, l., Franz Josephs-Quai št. 13.

233 24-24

Nad 200 strojev v zalogi!

Najboljše mlatilnice,

gepeljne, tri-
jerje, čistilnice
(pajkelne),
slamoreznice,
mline in preše

za sadje, fine kose, srpe in

amerikanske motorje na bencin

posebno pripravljeni za kmetije

in vse potrebščine za poljedelstvo v veliki
izberi priporočata po nizki ceni

Karol Kavšeka nasledniki

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

243 x-17 Slovenski ceniki brezplačno.

Nad 200 strojev v zalogi!

Izvirni

Alfa-Laval

sov trpežnosti, množini in natančnosti
posnemanja

posnemalniki

227 15-11

nedosegljivi.

Čez **pol milijona** komadov je postavljenih in z čez 600 prvimi odlikovanji.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Delniška družba

ALFA SEPARATOR

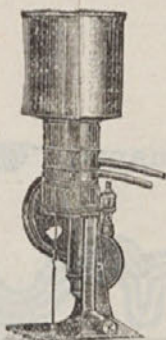
Praga

Dunaj

Gradec

Specijelna tovarna za mlekarne stroje in oprave najboljše vrste.

Zastopniki se povsod iščejo.

Najboljša in najsigurnejša

Stanje vlog koncem leta 1904:
čez 11 milijonov kron

prilika
za štedenje!

Denarni promet v letu 1904:
K 46,173.224·38

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4½%

brez kakšnega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1904: K 11,095.751·15 — Denarni promet v letu 1904: 46,173.224·38

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarja 1905.

234, x-23

Dr. Ivan Susteršič,
predsednik.

Josip Šiška, knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Josip Jarc,
veleposestnik v Medvodah.

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polju,

Ivan Kregar,
svet. trg. in obrt. zbor. v Ljubljani.

Francišek Leskovic,
zasebnik in blag. ljud. pos.

Ivan Pollak,
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Karol Pollak,
tovarnar in pos. v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, Gradišče št. 1

(uhod: Kongresni trg št. 16)

preskrbuje za svoje člane

nakup

vseh gospodarskih potrebščin, posebno pa umetnih gnojil: Tomazeve žlindre, kalijeve soli, solitra, superfosfatov itd., modre

galice, žvepla, krme, koruzne moke, otrobov itd., semen, živine, strojev, orodja itd.;

nakup

vseh gospodinjskih potrebščin;

prodajo

vsakovrstnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

➡ Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg. naprej. ➡